

FORA PISTA

Albert Mestre

“La màquina talla la pedra, però només la mà d'un picapedrer li dona vida”

F. XAVIER SOLÉ BORRÀS (VILALBA DELS ARCS, 1962) **Escultor picapedrer. Llicenciat en Belles Arts (UB)**

El seu ofici sona a cosa antiga.

Antiga i desconeguda. Molts picapedrers van acabar de marbristes, ja que a partir dels anys 60, el formigó armat va substituir la pedra.

D'on li ve l'afició per les pedres.

De quan anava amb mon pare pel camp. A mi les plantes no em deien res. En canvi, trobava que les pedres em parlaven.

Algú més a la família?

El primer. I qui sap si l'últim.

En què es diferencia un picapedrer d'un escultor?

El primer treballa la pedra a un nivell més primari. L'escultor modela.

Ha treballat pedres amb més de 2.000 anys d'història. I diu que estan vives.

La pedra et diu com la van treballar, transportar i quin funció tenia. Quan la piques, veus com l'ha tractat el pas del temps, quina història ha tingut, l'edifici on ha estat i, fins i tot, la gent que hi ha viscut.

Treballa amb materials que duraran moltes vides.

Les pedres duren, sí, encara que siguin trossegades. Però també es malmeten, eh. Depèn molt del material. Els egipcis treballaven el basalt, que és duríssim, perquè volien que la perfecció del que hi esculprien pervisqués després de la mort de qui enterraven. Avui ja no tenim este sentit de l'eternitat.

El picapedrer artesà pot sobreviure enmig d'un món industrialitzat?

Per a resistir no has de lluitar contra la indústria. T'has de valer de la tecnologia, però mai hi podràs competir. Però hi ha coses que la indústria no podrà fer mai, com retocar un arc o millorar una textura.

És més digna una pedra treballada amb les mans que amb una màquina industrial?

La màquina talla, però no dona vida. La vida a una pedra només la hi pot donar la mà d'un picapedrer.

En un país amb tant de patrimoni, la seua feina ha

d'estar molt sol·licitada.

Tenim molt de patrimoni, però com em deia una arquitecta, moltes ciutats semblen imperis caiguts. El futur del picapedrer està en la seua recuperació.

La seua feina ha estat sobretot restauració.

Més d'un 80 per cent.

La història d'este país ha passat per les seues mans.

Podríem dir que des del món romà fins al modernisme.

Restaurar una pedra que va treballar un picapedrer romà ha de fer respecte.

Impressiona veure la manera com construïen les muralles o grans monuments com l'Arc de Berà. L'encaix de les pedres revela una tècnica de gran perfecció. Ni els arquitectes d'avui saben resoldre alguns procediments que aplicaven els romans.

S'ha de posar en la pell d'aquell primer picapedrer.

I pensar com ell, saber com encaixà aquella pedra.

De vegades es veuen restauracions poc respectuoses.

Sovint la millor intervenció és la no intervenció. He vist pilars romànics, que han aguantat tota la vida, foradar-los per dins per a posar-hi ferro per a guanyar resistència. Això és un gran disbarat.

La pedra sembla material complicat de treballar.

Prefereixo tocar les vetes d'una pedra que les d'una fusta. Cada pedra té el seu llenguatge. Unes són més dolces, es diuen treballar bé. Altres, molt vidrioses, amb un mal cop es poden fer miques.

En l'obra nova s'hi veu poca pedra.

En la pedra s'hi ha de tenir fe. I els arquitectes no hi creuen. Avui tot és ferro o formigó. Però la pedra continua sent la que més aguanta.

Aquí tenim bona matèria primera.

Els antics aprofitaven les pedres de l'entorn proper per a fer façanes i buscaven les de qualitat, més fàcils de treballar, per a portalades i cantoneres.

D'on treuen la pedra de qualitat?

Les principals pedreres són les d'Ulldesona, Vinaixa i Sant Vicent de Castellet. De Flix sortia una pedra molt dolça, que va servir per a construir la Catedral de Tortosa. Cal destacar també la pedrera de la Cinta, que caldria recuperar, d'on s'extreia el brocatello, conegut i apreciat a tot el món.

Quin és el projecte que més satisfaccions li ha donat?

No sabria dir-li. M'ha agradat treballar les façanes dels patis dels Tarongers i de la capella de Sant Jordi, al Palau de la Generalitat. També a l'Hospital Sant Pau, el castell de Miravet, la muralla de Tarragona, el palau Maricel de Sitges o la Seu Vella de Lleida, entre molts altres.

En els últims anys s'ha especialitzat en el treball de pedra seca.

Molta gent ho està descobrint. Sobretot, des que la UNESCO el va declarar Patrimoni de la Humanitat. Falta molt per a fer, però està bé que la societat vagi conscienciant-se que cal preservar-ho.

És una tècnica antiquíssima.

Tant com l'home. Les primeres cases es feien amb pedra seca. Els nostres camps estan plens de cabanes, barraques i marges que aguanten perfectament després de molts anys.

Farem un mal negoci si deixem perdre els seus coneixements.

L'experiència de més de 30 anys restaurant difícilment s'aprèn a la universitat. Jo encara no ho sé tot. Sempre pots aprendre coses noves. I sí, m'agradaria poder ensenyar i compartir els meus coneixements.

“Les pedres et parlen. Et diuen com les van treballar, l'edifici on han estat i com eren les persones que hi vivien.”

“En la pedra s'hi ha de tenir fe. I els arquitectes no hi creuen. Avui tot és ferro o formigó. Però la pedra continua sent la que més aguanta.”